

Peter Brenners  
Sista Tal,

Då han genom Stockholms Stads  
Sbdrre Port fördes ut till en smås  
delig och wåldsam Dbd.

Den 4 Juli 1720.




---

På fleres begäran ängo upplagd.

---

Exemplaret kostar 4 s. Banco.

---

SEDERHOLM,  
Elméns och Granbergs Tryckeri, 1827.  
Hörnetaf Stortorget och Kåfbrinken.

Tu högsta tröst i alla nöd, hjelp att jag  
 ej fruktar skam eller död, När jag then  
 bittra döden nu skall smaka, blir när  
 mig i frestelsen, att jag tig icke försä-  
 kar: Kyrie Eleeson.

**N**u skall jag lägga mig i mull, och när man  
 om morgonen söker mig, är jag tå intet till.  
 Med dessa orden, som äro de sista i Jobs 7  
 Capitel, begynner jag mitt sista tal i Jäm-  
 merdalen till eder, som i en så anseelig myc-  
 kenhet här församlade ären, att åskåda min  
 blodiga utgång af werlden. Tu skall jag  
 lägga mig i mull, ic. De andragne Jobs  
 ord äro tydeliga i sig sjelfwe, och behöfwa  
 ingen förklaring: Mitt exempel lærer gifwa  
 then eftertryckeligaste tillämpning, när jag  
 sträcker hufwudet på stupe-släcken, och min  
 stympade kropp nedergräfwes i jorden. Att  
 lefwande tala öfwer de döda är en sak, som  
 wi nästan dageligen wid afhörandet af de så  
 kallade Lif-predikningar förnimme: Men att  
 de döda tala till de lefwande, sedan de döde  
 äro: tyckes wara mera sällsamt: dock är thet  
 sant, emedan den Heliga Skrift derom gifwer  
 öf wittnesbörd: Apostelen säger: Abel talar  
 ännu ändock han döder är, Ebr. 12. Talar  
 Abel igenom tron och blodet, sedan han lif-  
 wäl för flere tusende år döder är, så har jag  
 ock tänkt tala något, fast jag icke allenast till  
 mitt borgerliga lif, utan ock nästan till mitt  
 naturliga redan så godt som döder är, ty  
 jernet, som skall afflära min lefnads tråd, är

skärpt, och hänger mig i nacken. Man säger: *Improbabilia credere, fortitudo intellectus est; sed moles ias patienter perferre, hæc fortitudo voluntatis est.* Det är en fackhet af förståndet att tro det, som tyckes vara otroligt; men det är viljans tapperhet med tålmod draga sin tunga förskörda.

Mången ibland Eder lärer förundra sig och tänka: Huru är det möjligt, att en Man som befinner sig i ett för werlden så olycksaligt och försträckeligt tillstånd, kan för ångest öppna sin mun och tala? Mån icke försmädelse skulle sönderbråka hans hjerta? Mån icke den skymf och wanheder, som hans bittra öde honom tilldrifwer, skulle förvirra hans sinnen och minne? Eller måtte ju åtminstone dödsfrens fruktan gjöra tungan offickelig, trög och stel, att föra orden och förklara hans hjertans mening? Jag möter sådana Edra tankar med detta genswar tillbaka: *Nibil sentit crus in nervo cum cor in coelo & celum in corde.* Kroppen och de utwertes sinnen, weta hwarken af sweda eller bestörtning när hjertat är i Himmelen och Himmelen i hjertat.

Wattnet i Jericho war så ondt och bittert, att Inwånarena icke kunde dricka deraf, men sedan Propheten kastade litet salt i brunnen, så blef wattnet godt och helsosamt, 2 Kon. B. 2. Om icke hugswaleffens Gud af en oförtjent owanlig Himmelsk nåde hade utgjutit sin kraftiga tröst i mitt matta hjerta, och med den samma försäckrat min bittra wederwärdighet, så tror jag wäl, att jag utan att tala ett ord, om ju förr ju heldre att slippa min blygd och jämmer hade straxt låtit

Skyla mig ansigtet, och kastat mig neder under  
 Bödelsyran: Men sedan min Jesus har kyßt  
 mig, med sin söta muns kyssande, sedan jag  
 fått smaka det Himmeliska manna, så har det  
 gått mig som Jonathan: När han doppade  
 spetsen af stafwen i honingen, fick han friska  
 ögon, 1 Sam. 14. Alltså står jag här på denne  
 platsen i GÖRans kraft med ett så stilla  
 sinne och förvisadt hjerta i min Gud, att jag  
 för detta, ofta stått med större häpenhet på  
 min Predikstol. Nu förstår jag rätt Pauli  
 språk: när han säger: Såsom de bedröfwade,  
 de, men alltid glade, 2 Cor. 6. det är nu med  
 mig som thet lilla nattenes ljus, månan: Än-  
 skönt han är ibland för våra ögon för-  
 mörkad, så är likwäl den delen af månan, som  
 wänder sig till Solen, ljus och klar; äfwen  
 så, fast mitt utwärtas tillstånd är för eder  
 mörkt och bedröfweligit, så är likwäl mitt  
 hjerta, som är dragit af Jesu kärlek, widt öf-  
 wer Solen, fullt med frid och frögd i den  
 Helga Andan, Rom. 14. Wiljen i weta, hwar-  
 igenom Gud thenna trösten och frimodigheten  
 härfluta låtit i min Sjal? så swarar jag: i-  
 genom bönen och ordet: med bönen har jag  
 som Moses med stafwen, klappat på Himme-  
 lens dörr, och mig är öppnad en tröste-brunn  
 i ordet, ur hwilken jag dricker en rik hug-  
 swalelse, som ett daggande barn suger then sö-  
 taste mjölk ur modrens bröst.

Ett endaste språk af then Helga Skrift  
 har warit mera kraftigt att upprätta och hug-  
 na mig än all smålek som min onda werld  
 mig tillfogat, har kunnat bekymra; när ige-  
 nom then Helige Andes tillskyndan these A-

postelens ord föllo mig i hägen; Ebr. 13. **J**esu på det han skulle helga folket med sitt eget blod, så har han lidit utom staden, thers före låtom oss gå ut till honom i lågret att bära hans smålek, wi hafwe här ingen waraktig stad, utan then tillkommande söke wi; så hafwe therwid dessa tröstefulla tankar kommit i mitt sinne: O! min dyraste Återlösfare **J**esu, när tu gick ut genom Jerusalems stadsport att lida och undergå, som en misgjeringssman på Golgata, en wäldsam och förbannad korsens död; så har tu wiserligen tåredan i tin allwetenhets ljus sedt, att den i Sverige föraktade Brenner i dag skulle gå ut igenom Stockholms södra stadsport att halsbuggas och dö en försmädelig död; men min aldrakäraste **J**esu then smålek som tu bar, när man begabbade dig, twiade spottade dig i ansigtet och ristade med hufwudet åt dig, den hade du aldrig förtjent, du war åhrones Konung, hwarföre wille du så försmädas? Jo, swarar han mig, min Son therföre, att jag i dag skulle helga och borttaga tin smålek, hwad skulle jag nu annat tänka än alltså? Har **J**esus af kärlek till mig icke undandragit sig att bära min blygd och skam, så wäl i som utom staden allt till hufwudskalle-platsen och på korset, så wille jag och af tacksamhet till honom gjerna i dag gå hit ute i lågret att bära hans smålek: jag säger hans smålek: ty i kraft af then hemliga närmare förening, som är emellan ett trogigt Guds barn och dess **J**esum; så tager **J**esus den trogna Själens lidande an, som thet wore hans eget lidande. Här heter det: *Amicorum omnia*

communia; hwad den ena wännen har, kan den andra betjena sig af, derföre tager jag Jesu rättfärdighet, och han tager min smålek; han tager mina blodröda synder, och jag tager hans blodiga förtjenst; jag lefwer och lider nu icke mer, utan Christus lefwer och lider uti mig och jag i honom; Alltså kan hwar en smålek eller fördrömmelse wara i mig, ty jag är i Christo.

När jag nu på detta sättet med tronens ögon mitt förh. hemlighet anser, så tyckes mig, att i stället för thet, jag efter Eder mening skulle stå på thetta rummet och blygas, kan jag twärt om icke nog glädja mig deröfwer, att jag får then äran af min Gud, fast icke i ossuld, dock likwäl någorlunda i småleken, hans Sons beläte liker blifwa.

Thetta är ett paradoxon, en mörk gåta och galenskap i en naturlig och werldslig människas sinne: Hercules kunde icke öfwerwinna Anteum förr än han hafde honom öpp ifrån jorden, hans moder. Så länge hjertat hänger wid kreaturen, och är fullt med werldens kärlek, så hänger ock täcket för förståndets ögon, att de icke kunna begripa huru manna och sötna kan komma af thet döda Lejonets as; det är: huru Guds Barn, fast the utwärtas skulle hafwa det swäraste elände, dock af och under detsamma sinna utwärtas hos sig en obegripelig ljuslig hugswalelse. Detta säger jag förstår och wet en naturlig Wenniska intet af; men wälsignad ware Gud! som har öppnat mig ögonen: jag smakar sötman, som går af fräfsarenom, Rom. B. 14. ty sedan jag efter n swär kamp, någorlunda

igenom Guds Nåde har lärdt den nödwändiga Christendomens Lära, som består in abnegatione sui, i försakandet, af oss sjelfwa: sedan jag resignerat samt öfvergifwit mig helt och hållet Gudi; så är min wilja alldeles fördränkt och uppswulgen i hans wilja: så att Guds wilja, och min wilja, är en wilja: jag will hwad han will, ty jag är försäkrader, att han som min Fader och min Gud will mig icke illa, jag wet att allt hwad mig händer, det kommer af Gud; Kommer det af Gud som är godhetenes Källa, så måste det vara godt: är det godt, så kan jag intet annat än glädja mig deröfwer. Och der hörer I orsaken, hwarföre jag med Apostelen säger: så som bedröfwader men alltid glader. Nemo alieno sensu felix vel infelix. Ingen är lycklig eller olycklig, att en annan håller honom för så vara, utan som en sjelf är förnögd och oförnögd med sitt stånd och wilkor, så wida är han lycklig eller olycklig. I seen mig an, och blifwen intet annat warse, än bedröfwelse, blygd och skam för werlden: men jag lyfter mina ögon med Stephano upp åt Himmelen och jag ser redan i trona Kronan, rättfärdighet, frögd och salighet: med hwilken min Jesus rätt nu mig begåfwa skall. Därföre så litet som smäleken kan röra mig, så litet kan ock dödsens fruktan bekymra mitt hjerta. Döden, hwilken af Job kallas försträckelsens Rönung; han är för en naturlig menniska fäselig; dödsens följeslagare för en obötfärdig, är en mörk ewighet brinnande af eld och swafwel är försträckelig: Men ett Guds barn som har fått sitt lif i Christo, som gjordt i honom

sin kallelse fast, och igenom trona fått ett öf-  
 wertygande Andans vittnesbörd i hjertat om  
 sin salighet: det anser döden, som sin högsta  
 winning. Så gör jag nu ock: Huru skulle  
 jag hata döden, som intet håller hela werld-  
 sens härlighet, wara wärdt en fingerknäpp,  
 emot den salighet han förer mig till: Huru  
 skulle jag frukta döden, som af längtan till  
 en outhärlig Himmelsk glädje icke aktar det  
 sista hugget mer än ett läppe-bet. Välkom-  
 men kära dö! Välkommen min Moses! Kom!  
 Kom! och för en plågad Israelit utur Egy-  
 pten hwarest Pharaos fogdar, onda menniskor  
 betungat honom med swårt arbete, och gjort  
 honom hans lefwerne rätt surt.

Femton år har jag utom detta Rikets  
 gränser följt frigsåfventyr, warit sluten  
 i jern och bojor fången under fiender, Ryssar  
 och Turkar, och utstått de farligheter, som dy-  
 lika swåra händelser med sig gemenligen föra,  
 dock hafwa desse plågor icke så mycket ångslat  
 och qwält mitt sinne, att icke de mångfaldige  
 grufwelige lögner af giftige mordtungor fast  
 mera gjort mitt hjerta blöddande; jag har  
 med en David fått känna hwad den falsta  
 tungan kan göra, och hwad hon kan uträtta,  
 hon har warit mig såsom ens wäldiges skarpe  
 pil, som eld i eneberstrå, Psal. 120, jag är  
 i fiende-land blefwen huggen ore gladii med  
 swärdets mun, och det har gjort sweda i krop-  
 pen, men jag är slagen gladio oris med mun-  
 nens swärd af inländske och det har på ett  
 mycket emfinteligare sätt sårat själen. Jag  
 bekänner mig för Gud wara en ibland the  
 förnam-



förnämliaste och störste syndare, jag har med en Manafse mycket illa gjort, och stor förargelse åstadkommit: Jag tillstår och förwerlden att jag har haft många felaktigheter och brister; den qwicka eld, som i födslostunden af arfsyndens lusta upptändes i min själ, har ofta sedan i den tilltagande åldren, med mitt eget misnöje slagit ut i förderfwellege flammor och lågor, men detta säger jag nu likwål på mitt yttersta; hade en Christelig kärlek i skället för hat och afund mitt wäsende uttydt, aldrig hade man anfedt starnet eller grandet för bjälken, att tala af Evangelio, mycket mindre hade man utspridt så försträckeliga lögner om min person, hwilka werldenes domare en gång till mitt försvar skall uppenbara, att de aldrig varit sanne, då skall man få se om icke mången med slit har sökt swärta, beljuga och calunniera mig på det han för egne begångne skålmstycken (de jag icke kunnat tåga med) skulle sätta sig i större trygghet, jag säger nu som en sanning med hwilken jag går in i ewigheten! ehuruwål jag erkänner mig, med skål, som grunda sig i Sweriges antagna lag, rätteligen wara dömdes till döden, så wet dock Gud att thet så är; nemligen hade lögn, hat och afund mig icke så mycket plågat och tuggat, hade jag aldrig i dag stått på detta skället: Ty det har blifwit min själ länge att bo när them, som freden hata. Dock låfwad ware Gud, som låter then dagen klarna upp, på hwilken jag blir tagen ur Redars hyddor, och gömder under hans tjäll för den onda tungans giflo. Nu upphöjer han mitt hufwud öfwer mine

fiender, som omkring mig äro: ty jag vill i hans hyddo lof offra, jag vill sjunga och lofs-  
sāja: HERranom ewinnerliga. Men faren  
hån, bort, bort! i förtretelige tankar, som  
wiljen blanda eder under min glädje, och för-  
störa det nöjet jag har af min salige döds-  
betraktelse: O! söte dö, jag längtar efter  
dig såsom en dräng åstundar skuggan, och en  
dagakarl att hans arbete må wara ute, Job,  
7. O! salig dö min stora winning.

Jag kommer af ett brusand haf,

På rätta glädjestranden,

Min kropp han lägges (under galgen) i graf,

Låt ligga aset, min Gud upptager anden,

Ur mörkret kommer jag till ljus,

Ur fattigdom till ett rikt hus

Grån oro, till god hwilo.

När Philippus, Konungen i Macebonien  
hörde talas om staden Athens förträffliga  
skönhet, så blef han så piekhogad på blifwa  
ägare af densamma, att han yttrade sig i  
dessa orden: Ut hæc urbs mea sit, vel auro  
vel ferro efficiam: Att denna staden skall blif-  
wa min, will jag antingen med penningar el-  
ler swärd åstadkomma. Jag wet och ser en  
annan stad, Jerusalem som der ofwantill är;  
Ubi beatorum præmia majora erunt quam eo-  
rum desideria, hwarest mig wäntar ett sällskap  
af Englar och Krönta Helgon, hwarest jag  
icke allenast får wara i gemenskap med Christi  
förklarade Bekamen (utas hwilken en endaste  
blodflytande ädra kan saliggöra) utan der  
jag ock finner all salighets källa, nemligen den  
stora Jehova, af hwilkens ansigte, utsägelig  
wällusts strömmar, på kropp och själ sig ut-  
gjuta, och det med en sådan förnöjelig om-

wärpling att och efter 100 millioner år (jag talar på menckligt sätt, ty i Himmelen räknas icke år eller tid, emedan allt är ewigt) glädjen äfwen så ny, och så söt wara skall som hon war i det första ögonblick man kom i Himmelen, quam mihi sordescit jam terra cum coelum cogito; för den skull säger jag: ferro efficiam ut hæc urbs mea sit, igenom sjelfwa bödelsyxan will jag öppna mig i dag wägen och porten till den staden, och jag förtröttas icke, ändock min utwertes menniska förgås, ty Jag wet min bedröfwelse den timmelig och lätt är, föder (igenom ett enda hugg) af sig en ewig och öfwer alla mätto wigtig härlighet, 2 Cor. 4. Claude Brenner paulisper oculos & mox videbis æterna gaudia: blunda litet igen med ögonen, och straxt skall du få se en ewig glädje. Ja nu tackar jag min Gud, att en ödd och en Himmel är. Och detta är nu hwad jag måst till min egen tröst har welat tala om orsaken till min frimodighet, önskan- de att det måtte tjena them till någon war- ning, som af fåkunnighet (jag will icke säga hårdare) Guds Andas nåde-gäfwor i mig för- smådat, therigenom att de den Himmelsta trö- stens kraftiga werkan uttydt för det, som wo- re syndigt och naturligt. Käre wänner jag talar icke här om till den ändan, att jag skulle klaga öfwer edert otidiga och ogrundade kär- lekslöse dömande; nej, jag gör det af medli- dande och will icke att i skolen gripa i Guds Domare-embete, på det i icke mågen falla ther- igenom uti hans hämnd och under Hans straf- fande hand; ty det är ju ett djerft och för- måtigt företagande, att en menniska tilltror sig kunna dömma om det, som i hans nåstas

inwärtres fördoelbt är, det är allena en Karakter af Guds allwetenhet, och han är den endaste som kan ransaka hjertat och pröfwa njurarna.

Nu wänder jag mitt tal i gemen till Eder, som här tillstådes ären; och emedan jag hit förder är i dag på denna platsen att aflägga min jordiska hydda så har jag welat beslita mig derom, att i efter min döds skolen behålla denna förmaning i åminnelse: Hon lyder sålunda af Phil. 2: 12. Skaffer: med fruktan och bådwan att i mågen salige warda. Hvilket är äfwen den samma, som Petrus i sin 1 Epist. 1, med dessa orden uttrycker: Så ser till, att i uti detta Edert elände wandren i råddhoga, v. 7.

Plinius har skrifwit om Musswaden oculos incipit moriendo aperire. I sin lifstid är den blind, men i döden begynner den öppna ögonen: Med oss menniskor är nästan en lika beskaffenhet, så länge wår tid förnöjsamt skrider, så länge wi lefwe i jordisk omsorg, i wål lust och säkerhet, så kunna wi aldrig rätt se och besinna, huru förgängeligt thet skuggewäsendet i werlden är, som wi med största, både kroppens och själens fara så ifrigt efterfika. Werlden förblindar oss med sin bedrägliga flård, och det går som Philosophen säger: Omne sensibile positum supra sensum impedit sensationem. De utwärtres sinnen, blifwa igenom de imellankommande sten-färgade lustar, förhindrade i theras kraft och werkan, så att en werldslig sinnad menniska är med seende ögon blind, och hörande öron döfwer, icke annorledes än Cadatuperne, ett slags Folk som bo wid Nil Strömmen, om hwilka Cicero (så framt jag rätt mins in somnio scipionis)

skrifwer: att the, för det starka dånet och brus-  
 sandet, som wattungafallet på den orten gör, sy-  
 nes hafwa mist hörflen. Så äro de jordiske  
 trålar till deras sinnen försöffade och förblin-  
 dade, the kunna intet se syndernas styggelse,  
 intet se nya födelsens nödwändighet, intet  
 se säkerhetenes fördommeliga ändalykt, the  
 lefwa med werlden och synda med hopen,  
 men under allt göra sig ändå hopp om salig-  
 heten. Med sådan blindhet är menniskan be-  
 tagen, så länge hon får lefwa i sin syndiga  
 ro och jordiska nöje: Men när HERren be-  
 gynner hemsöka, när Guds skott och pilar äro  
 fastnade i själen, när Belials häckar begyn-  
 na brusa, när samwetet waknar och börjar  
 examinera, huru man har gjort sin kastelse i  
 Christo när döden hotar med en osalig ewig-  
 het, och helwetets låga så godt som redan står  
 syndaren under anfigtet; Ack, då begynnes  
 först ågonen rått bypnas, då will hjertat af  
 förtwiflan, skräck och mistrostan i tusende sty-  
 ken brista, syndenes udd och samwetets aag-  
 skära som skarpa rakknifwar i själen, då får  
 man se sitt innersta förderf, då blir syndaren  
 först warse, att han är rått Magurmiskabib,  
 som Jeremias kallar Pashur, det är: en för-  
 skräckelse för sig sjelf. Då will then Pharise-  
 iske rättfärdigheten intet hjälpa; nej ack! nej,  
 hon håller intet profwet i ansäkningens stund.  
 Guds rättfärdighet dundrar och wisar the säkre-  
 sken. Christine deras del med skrymtare, i en sjo,  
 som brinner af eld och swafwel. Experto cre-  
 dite Ruperto. Den som har försökt wet bäst  
 tala derom. Derföre säger jag: Wiljen i und-  
 gå ett så förskräckeligt samwetsqual, en så  
 plidelig pina i själen (ehuruwäl om thet wore

så Guds behag, wille jag önska, att Han alle såkne syndare, under en hård anfåktning präflade, och så lärde them kånna hwad säkerheten har att betyda, hwad synden har i tiden redan kan åstadkomma för ångest i själen, huru bitter och odrågelig en blott försmak af fördomelsen är) jag säger än en gång, wiljen I icke en gång för sent med den rika Purpurjunkaren lyfta edra ögon upp, och se Abraham långt ifrån, så förmanar jag eder, att I stryken säkerhetenes dömn utur ögonen, ser upp i Jesu Namn, gripen Edert Salighets werk med alfwär an, skaffer med fruktan och bafwan att I salige warden.

Ett Guds barn, som har gått med sina tankar utur werlden, och har sin omgångelse i Himmelen, när det står redan så godt som i dörren af ewigheten, så får det som jag märker, ett ljus hwilket öfwergår alla boklärdas wett i werlden: Jag har ock låtit något; men nu finner jag hos mig, att emellan thet ljus som böcker hafwer upptåndt i förståndet, och det ljus, som Gud genom ordet under en hög anfåktning har låtit uppgå i själen, sedan hon ifrån kreaturen är dragen till honom, hwilken jag med David kallar den fördolda sanningen och den hemliga wissheten; är en så stor åtskillnad, som emellan Månan då han förmodrad är, och Solen när hon som klarast om middagen skiner. Therföre när jag i detta af Gudi förlånta ljus wår tids Christendom anser, så försträcker jag att såga hwad jag menar; Dock för Jesu kärlek skull som mig drifwer, yttrar jag mina tankar: Uel! jag fruktat att denne tidsens Christne till första delen blifwa fördömda och ewinnerligen förtap-

pade; Orsaken och grunden till min fruktan är denna: Jag har i min arrest med noga sitt betraktat Guds ordning, efter hwilken han i sitt ewiga sannings ord, har lofwat sig wilja gifwa menniskan saligheten: Men när jag der efter pröfwat närwarande Christendom, så har jag tänkt, hwad Balla sade: Aut hæc non sunt vera, aut non sumus Christiani. Antingen måste Gud gå ifrån sin ordning eller kunna dese Christne intet blifwa salige. Philosopherne trodde som hedningar, men lefde dygdigare än våra Christne: Wi tro som Christne, men lefwa skamligare än hedningar, ja som djestlar, i menniskokroppar förklädde; Till hwad stånd jag wänder mig med ordets lykta i handen, att söka, så finner jag allt wara uppfyllt med namn-Christne, Christiano nomine dealbari; munwänner och Stats-Christne, the der tjena Gudi och Mammon tillika: hwarutas kommer det? Jo deraf: att man af en ogrundad förddmelig inbillning gör sig en lätt tanka om salighetens erhållande, rätt som Himmelens dörr skulle af sig sjelf öppnas för hwar och en, såsom Petri fångelses dörr, men wore det så, hwar före skulle Guds Anda så innerligen förmana oss, att wi med fruktan och båsman måtte skaffa vår salighet. Jag säger som en then ingen del mer tager i werlden, och för then skull intet behöfwer hyckla: Thet må wara Prest, Magister, Doctor eller Biskop, om han intet skaffar och förkastar thet; att the fläste intet gå vidare, utan stå stilla *Ἐν πλανάδι σωζείσθαι*; uti then utwertes Gudaktighetens öfning om han intet yrkar på försakandet af werlden och oss sjelfwa; Om han menar att tron på Christum kan wara utan ren kärlek till Gud och vår

nåsta; så är han en blind ledare, en Baalit, en falsk Prophet igenom hwilkens tunga satan, Iögnenes anda, talar. Hans lära är allesammans synd och han predikar bannor och motsägelse. Psalm. 59.

En ewig och oryggelig sanning är thet, att tron på Jesum gör oss saliga: Men sant är ock thet: utan Helgelse kan ingen se Gud, Ebr. 12. Therefore the som skilja goda verk, ett heligt precist lefwerne ifrån tron de skola en gång med theras oboteliga skada förnimma, att the intet förnä åtskilja hwad Guds rättfärdighet öfwer syndaren sammanfogat, jag menar eld och mörker i Helwetet, Apostelen säger, wi skole skaffa: Ordet i hans språk har ett särdeles eftertryck; och wises themed, att thet är icke nog, ropa SKRE, SKRE, eller med Judarna, här är SKRANS Tempel, wi hafwe then rena Lutheriska Låran: Nej det fördras ett arbete i kärleken, en stadig kamp, ett köttfens förstånd, ett werldsens försakande, ett wäldsgörande på Himmelriket, ett löpande efter klenodet, 1 Cor. 9. Ingen kan förneka mig thet, att ju Apostlarne och theras Lärjungar, the förste Christine, förstått then rätta salighetenes wäg: The ras exempel måste näst Christi lefwerne tjena oss till efterdöme. Men tager nu then Helga Nya Testamentsens såwål som Kyrko-Historien för Eder, så skolen I få se, att the icke stannat uti blotta predikan eller kunskapen om Christo, mycket mindre uti the utwertes Gudaktighetenes ceremonier; nej the yrkade på trones frukter, Christelige dygder, ett heligt och strängt lefwerne. Therefore slutar jag så: Antingen hafwa nu  
Apost.



Apostlarne och the förste Christna varit nar-  
rar om the wetat, att the rå ett beqwämligare  
sätt ha kunnat blifwa saliga, och likwål för-  
sakat werldsligt nöje, och allt hwad the ras  
naturliga sinnen kunnat fågna; eller ock äro  
dessa tidsens Christne långt ifrån then rätta  
salighetenes wäg. Skaffer med fruktan och  
båfwan att **J** salige warden.

En Christen behöfwer intet tänka, att han  
icke under sin wandringstid här i werlden, kunde  
wara glad och förnöjd i sitt hjerta, fast han  
med fruktan och båfwan förjer för sin salighet:  
So mycket wål; thenne fruktan förstörer in-  
tet glädjen: utan hon bewarar os allenast för  
säkerheten, therföre säger Lutherus: Man fin-  
ner ingen gladare menniska än en Gudfruktig  
Christen. En dotter som har fått en skön och  
kostbar Diamants-ring utaf sin fader, med then  
förmaning, hon skall wål se till, att hon icke  
förlorar en så dyrbar skänk: Hon har fruk-  
tan men ändå större glädje, hon fruktar att  
hon lätteligen igenom wårdslöshet och oakts-  
samhet skulle förlora en så förträfflig ring,  
hon fruktar der sådant stedde, skulle hon för-  
törna sin fader. Men hon gläder sig likwål  
mera; och hon gläder sig öfwer then kostbara  
undfångna skänken. Så kan hos ett Guds  
barn fruktan och glädje wara tiffsamman.

Tertullianus kallat en Christen salutis sun-  
ambulum, salighetenes Lindansfare: En Lindan-  
fare måste beslita sig att wål kunna behålla  
balancen och jemmigt i kroppen, gör han ett  
falstt steg, så kan han lätteligen falla, bryta  
hals och ben i stycken. Salighetenes wäg är  
trång, smal och slipprig, går man intet rätt

ända fram så faller man till höger i säkerhet,  
 till vänster i förtwiflan, på begge thera sät-  
 tet störtar man sig i helwetet. Rudolph, en  
 Förste af Anhalt, som under Kejsar Maxi-  
 miliano den I. hade erhållit åtskillige seger-  
 winningar emot Venetianerne, förde i sitt Wa-  
 pen en Jungfru, som i ett fat med darrande  
 hand bar mat åt ett Lejon. med denna öfwer-  
 skrift: Semper in timore, alltid i fruktan. Wi  
 håre våra häfwor i swaga kår, therföre såll  
 är then som allestädes fruktat sig: Men then  
 som halsstyf är, faller i olycka, Ordsp. B. 28.  
 Intra unam cavernam agnus cum lupo habitans  
 nunquam est securus, har en Lärare sagt, ett  
 Lamm som ligger med Wargen i en kula, fruk-  
 tar och häfwar ständigt. Ack! hwad hafwe  
 wi intet såwål i som utom oss, för glupande  
 ulfwar: werlden är en röfware-kula, satan  
 går omkring som ett rystande Lejon att upp-  
 sluka, therföre tjener eder Gud med fruktan,  
 och frögder eder med darrande: Skaffer med  
 fruktan och häfwan att I salige warden. När  
 man har att förwänta en härlig belöning, så  
 aktar man intet möda eller arbete; Salighet  
 i himmelen är så onärderlig och stor som Gud  
 sjelf är; så wida han är sjelf wår salighet  
 och allt i allom, om man ock skulle förskaffa  
 sig denne thermed, att man gick midt igenom  
 sjelfwa helwetet och all werldenes marter ef-  
 ter thensamma, wore thet intet för mycket: ett  
 endaste ögonblick i himmelen kan alltsammans  
 betala. O blinde jordenes trälar! hwad skaf-  
 fen i? hwad arbeten i? hwad löpen i efter?  
 ära, rikedom werldelige förmåner: Quere di-  
 gniora Christiano. Hwad är sådant, en skugge,  
 ett damb, ett wäder, eller att jag rent ut må

såga med Paulus, skarn och träck är det. Jag vill nu intet tala med eder som Christne; ty då kunde jag af Guds Ord oemotfägligen wisa eder att ett Guds barn alldeles intet bör sträfwa efter något sådant, nej: Christus säger: samler eder rikedomar i himmelen, hwilka hwarken rost eller mahl kunna förtära. Jag vill nu allenast discureras och handla med eder som förnuftige menniskor, och lemna thetta endaste till edert mognare eftersinnande: Låt wara, o menniska, att tu i werlden skulle hinna så widt, att tu wore en ägare af the meste jordiske lycksaligheter! så är ändå, som jag påminner mig hafwa läst hos Poethium: Nemo tam Compositæ felicitatis est, ut non aliqua ex parte cum status sui qualitate tixetur. Ingen är så lycklig eller förnöjd med sitt stånd och wilkor att icke något ännu till hans önskan skulle fattas. Ingen menniska har ägt någonsin mera af jordiskt nöje och timmelige lycksaligheter än Salomon, men sedan han igenomrânt alla wållusters krets, smakat och pröfwat allt, fäller han thermed ett sådant omdöme: Vanitas uanitatum. Säfängelighet. Utan twifwel har providencen och then Gudomliga Försyn, thermed, att wårt nöje här nedre aldrig är fullkomligt, welat gifwa oss en hemlig påminnelse, att wi icke skole fästa våra tankar wid thetta jordiska: Gud allena är centrum quietivum, wår själs rätta hwilo-punkt. Men jag vill ännu gå vidare, och lemna tig o menniska, then tankan, tu kunde få i werlden allt hwad ditt kötsliga sinne förnöjde; så frågar jag min wån, äst tu icke en Pilgrim, en Wandringsman? skall tu icke dö? ja, thet gamla förbundet står fast: Thet är menniskom förelagt en gång dö, men

sedan domen. Ebr. 9. Skall nu menniskan dö, som hon wiserligen skall Currit, nescit vita destineri, så är thet ju en oförsvarlig dårskap, att then blinde själen intet är omtänkt om ett godt qwarter till qwällen, jag menar när theß lefnads sol är nedergången.

Predikaren säger wäl i Bekens 9: Menniskan wet sin tid intet. Och thet är sant: men sin dödd wet hon likwäl att han är wisk; Himmelen wet hon att han är hårlig; helwetet wet hon, att det är grymt; ewigheten wet hon att then är oändelig; lifwet wet hon att thet är kort: thetta allt wet menniskan. Thetta tror hon, och ändå bekymrar hon sig allenast om thet som 10, 20, 30 eller flere år kanske och icke så många dagar kunde tjena till kroppens och thetta timmeliga lifwets nöddorft; men thet som then odödeliga själen i ewighet skall antingen fara wäl eller illa af, thet sörger hon intet före. O Jerusalems blindhet! hwarmed then jordiskt sinnade trälen så slagen är, att han icke besinnar hwad sin ewiga frid tillhör.

Ibland flere dåraktige handlingar jag såg i min wandringstid, har jemwäl denne varit: jag har kânt en person, som köpte en häst för 30 Riksdaler, men någon tid derefter red han honom till döds dermed, att han jagade efter en hare, then han ånteligen fick skjuta och kunnat sälja på then orten för ungefär 5 à 6 styfwer, efter wårt mynt: jag tänkte då: denne hans aktion, hörde under the impersonalia, pænitet piget, pudet &c. Men tusende resor större galenskap begå the säkre menniskor, som theras själ then Himmelska Klarhetens glans, then obegripeliga Guds strålen för ett spått-köp af

werldslig skärd och en flyktig syndig lusta, sa-  
 tan öfwerlåta. Ack! Esaus dårskap. Gud ska-  
 pade hela werlden inom 6 dagar: men när  
 Jesus wille återwinna then förlorade salig-  
 heten, så måste han mer än trettio år lida,  
 arbeta och dö för densamma: Thet måste ju  
 vara en omwärderlig skatt, hwilken Jesus i-  
 genom ett så blodigt och långsamt arbete öf-  
 förwärfwat hafwer. Wille tu, o menniska, ta  
 så liderligen förspilla thetta klenodet; derföre  
 Latom öf nu frukta, att wi intet försumma  
 thet löfte som är, att wi ingå i hans roklighet;  
 och att icke någor ibland öf tillbaka blifwer.  
 Lärarena mena, att then förbön hwilken Ste-  
 phanus gjorde Å han stenades, har omwändt  
 Paulus; jag will nu som en, den der går all  
 werldenes wäg, fålla en hjertinnerlig förbön,  
 för the i synd och säkerhet lefwande själar, att  
 Gud wille igenom thetta mitt wälmenta tal,  
 som jag nu will försegla med mitt blod, röra  
 thetas hjertan så, att the måtte uppwakna af  
 säkerheten, förr än the alldeles bortsomna i  
 döden och fördömmelsen. Skaffer med fruktan  
 och bäsowan att I salige warden. Nu skyndar  
 jag till ändan af mitt tal, och till slutet på  
 mitt lif; wiljandes bjuda hwar och en här i  
 dödligheten ett långt och ewigt Farwål.

Farwål Stormågtigste Sæwa Kønung FRIEDRICH,  
 Farwål huldaste Drottning ULRICA ELEONORA, Guds  
 nådige försyns öga ware wakande öfwer Edra Kronor!  
 såsom molnfloden satte sig emellan Israelliterne och E-  
 gyptierne, så ware GUDS måttiga beskydd emellan E-  
 ders Rikestäter, och Edre hemlige samt offentlige fiens-  
 der! Herrens salighets Nåd, Hans högra hand bewa-  
 rt Eder, såsom sin ögnasten, att I mågen i hans kraft  
 säkre bo, för alle falske stämplingar och uppenbare wälde-  
 samheter. Och emedan I regeren i en förwärrad hjernes-  
 tid, så önskar jag att Gud wille giffwa Eder männer till

råde utaf Israhels barn, om hwilka sår: Att the woro förståndige och wiste hwad Israhel göra skulle, så tå den så krasde, och alla thetas bröder fölgde thetas ord. 1. Eyrön. 13. 32. GUD läse Ederes Majestäter så kunna wid slutet af Ederas dagar, these tunge jordiska Kronor för GUD fötter nedelägga, att I efter döden af hans hand måtten undgå rättsfärdighetens och ärones oförwänstelige Krono.

Farwål Sverige och i synnerhet tu Konglige Residencie stad Stockholm, mine dagar äro framgångne som en flugga, men tu GUD bliwew ewinnerliga, stat up och förbarma thig öfwer thetta Zion, ty thet är tid att tu äst nådelig och stunden är kommen. Psalm. 102. O! Sverige thet må wara huru thet wil, så döer jag ändå för dig med ett kärligt hjerta: Jag önskar thesöre, att mitt afbuggna huswud måtte bekomma dig så wäl, som Seba Bichri sons huswud nyttjade sladen Abel sedan thet afflagit war. 2: Sam. 20. Ach! att then grufwelige GUDS wredes storm och the grymma olycks böisor, som så häftigt stå uppå Ederet Regements och wälsfärds skepp, måtte nu med mig sagta och lägga sig, och att jag wore then rätta Jonas, med hwilkens utkastande ur skeppet och societeten, wreden och stormen upphörde! Jag säger intet mera, men I Swea inbyggare, låsen med moget eftertänkande the sdrifta aderton rader af thet andra Kapitlet i Jerusalems Förförings Historia, hwilka finnes gemenligen i Psalmbooken. Yren är satt till roten på trädet, Farwål Stockholm, hör mitt råd och gör bättring.

Farwål mina wänner, låten thenna min döds-art intet beymra Eder; ingen är salig thesöre att han döde på sin sotesång, och blef begrawen med klokespel och Lik-Seremon i kyrkan: Ingen blir förddmd thesöre att han halsbugges. Utan så heter thet: Salige äro de som dö NB. i Herranom; Lika godt på hwad sått thet gälter; Dum tibi aliena fata narras livius tua portas. Konungar, Generaler, Statsministrar haswa dödt en sådan dö, ja mera, Han som war alla Konungers Konung, GUDS GUD är förskäst, Wresner må wäl halsbuggas. Tiden, som allt ändrar, gör ofta att ett namn, som i döden war smådeligt blir efter döden äskeligt: Gud wälsigne Eder mina wänner här i lifwet, och före Eder så lyckligt igenom jemmerdalen, att wi så mdas i GUDS Rike.

Farer wäl mina öfänner, låter thetta blodias offret  
 försona ondskan: Salomon säger: The döde förtjena in-  
 tet mer, man hatar och afundas icke wid them. Predik.  
 9 Kap. Wislen J än tugga min flugga, jag menar mist  
 Namn, det kan jag intet hindra, men jag wet att det,  
 dock icke det ringaste kan betymra mig, ty jag sjunger  
 med ett GUDS Helgon lika fullt, förnögd, med Oherus  
 him och Seraphim, Selig, Selig, Selig, och Halleluja för  
 Lambsens thron ewinnerliga. Farer wäl, jag förlåter  
 Eder, Gud wälsigne eder!

Farer wäl mine för detta i Embetet älskelige bröder,  
 nu trognaste söljestagare till min dö. Jag säger om  
 Eder, hwad Paulus sade om sine sätaste wänner: These  
 äro alle mine medhjelpare till GUDS Rike, the mig  
 och warit hafwer till hugnad. Col. 4. Hwad jag sö-  
 modate på jag till min upprättelse och tröst, Eder af  
 then Höglöfliche kommission, begärte, det hafwer jag till  
 mitt nöje sunnit: mitt betöm kan intet gagna Eder; men  
 min wälsignelse, som en i werlden förtappades, skall wik-  
 serligen kraftigt gifwas Eder. Gud wälsigne Eder i Edra  
 Ambeten, att J såsom Torndöns barn Matb. 3: med or-  
 det's swärd wäldeligen må kunna försödra sätans rike, och i  
 HERrans kraft taga kämpanom rofwet ifrån, lyckeligen  
 rycka branden utur elden och föra syndaren ifrån sina  
 wägars willo: GUD wälsigne Edra personer, Edra hu-  
 strur och barn med all timmelig och ewig wälsignelse!  
 Farwäl min kära Skriftsfader Herr Conradi; tack för  
 Eder allswarsamma förmaning och tröstefulla absolution.  
 Farwäl Herr Schröder, tack för edra tårar och trog-  
 na förbön. Farwäl Herr Possleth, tack för Er söta  
 hugswalelse och tröst. Farwäl Herr Gådda, tack för Er  
 mig först gifna hjertstyrkande försäkran. Farwäl Herr  
 Gavelin, tack för sängen och Er redelighet, farwäl alle  
 sammans, tusende tacksägesser för Er kärlek, Er oförtrus-  
 tenhet ert medlidande och Er wänskap. Jag will rekommens-  
 dera Eder alla gudfruktige thesse stadens inwånare med  
 de orden, som Apostelen brukar om sin trognä Cyprus  
 dit o, Philp. 2: Så anammer nu med allöde thesse i  
 HERranom, och the sadane äro, them håller i wöröding.

Farer wäl alle, som här församlade äro, nåde och  
 frid af HERranom ware öfwer Eder! Låten nu minnsjäl  
 så hålla thes himmelsfärd och sitt triumferliga intåg i  
 thet nya Jerusalem, beledsagad med tusende Edre trog-  
 ne suckningar, bedjen för mig et Ryrie Esceson, och så

gen: Gud ware thenne syndaren nådig! O! himmelske  
Fader upptag hans sikk och anda i dina händer för JE  
GU dyra försonings ödd! Amen.

Sjunges först när jag kommer på platsen:  
 Dig ware lof och Pris o Christ,  
 Wälsignad är then dag förwist ic.  
 När talet är ute, och jag kläder af mig väcken,  
 hatten och peruken. Sjunges thenna vers:  
 Min kläder klädas af, Min synd O! Gud begraf ic.  
 När jag lägger mig neder på stupestocken. Sjunges:  
 I Christi sår jag somnar in ic.

Sjunges som: Jag är en ros utaf de bleka blader ic.

1. GUD styrer allt, Han har ett waksamt öga, På  
 mig, fast han thet sitter i thet höga, Dock hans försyn  
 min lycksö hital omdor: GUD styrer, men hans wägar  
 äro dolda: Wi wete knappt om wi är fri, ell' sålda, Loet  
 far som far.

2. GUD styrer allt: wårt wett wårt löpa, sika, Oß  
 hwarten här gör tyckligt eller rifa, En öfwerkraft allt i sin  
 händer har Ett fåfångt hopp wår wälsärd ofta stielper,  
 Men ofördänt oft ofta något hjälper, Loet far som far.

3. GUD styrer allt: Han styrer folk och länder, Han  
 styrer mig, han wäider allt och wänder, Som nåden thet  
 ell' wreden har befallt: Ett liflöst os: kan smak och söts  
 ma gifwa: Skall intet bli, man måst thet sielf fördrifwa,  
 GUD styrer allt.

4. GUD styrer allt; hwad han till werk här ämnat,  
 En öddlig kraft måst obehindrat lämna, Mot GUDs be-  
 slut än aldrig konstla gatt, Han gör thet rätt, som ans-  
 dra gjorde krokot: Han gillar thet som werlden hölt för  
 tokot, GUD styrer allt.

5. GUD styrer allt: wi måste litet lida, Med sålamod  
 och troget hopp förbida Hans hjälpestund; wårt födt bes-  
 höfwer salt: Men när GUD ser att riset genom bitit, Så  
 wet man ej förr'n det är sönderslitit, GUD styrer allt.

6. GUD styrer allt: min sak har fått en äwde, När  
 man wid eld så blifwa sngren brände; Men elden har  
 sin nytta tusenfalt: Som genom eld på nytt en Phenix  
 födes Så Brenner och fast han wälsamlig dödes, Gud  
 styrer allt.